

یزد دیار کهن

«روایات عامیانه در پیوند با آثار و ابنیه بافت تاریخی شهر یزد»

نویسنده:

فرزانه پورچیت ساز

«فهرست مطالب»

صفحه	عنوان
۸	پیشگفتار
۹	مقدمه
۱۱	فصل اول: گذری بر جغرافیای تاریخی یزد
۱۲	۱-۲- موقعیت جغرافیایی یزد
۱۴	۲-۲- یزد در عصر ساسانیان
۱۷	۳-۲- یزد در عصر اسلامی
۲۰	۲-۳-۱- از آل کاکویه تا صفویه
۲۰	آل کاکویه
۲۲	اتابکان
۲۶	آل مظفر
۳۰	تیموریان
۳۲	ترکمانان آق قویونلو و قراقویونلو
۳۵	۲-۳-۲- از صفویه تا انقلاب اسلامی
۴۰	افشاریه و زندیه
۴۴	یزد در عصر قاجار
۵۲	پهلوی
۶۳	فصل دوم: بافت تاریخی یزد
۶۴	۲-۱- کالبد و ساختار فیزیکی شهر
۷۳	۲-۲- جایگاه روایات عامیانه
۷۸	۲-۳- محلات یزد و روایات شفاهی
۷۹	۲-۳-۱- میرقطب
۸۲	۲-۳-۲- گودال مصلی

۸۴	 ۳-۲- کو شک نو
۸۸	 ۲-۳-۴- فهادان
۹۰	 ۲-۳-۵- شاه ابوالقاسم
۹۲	 آب انبار چنک
۹۴	 ۲-۳-۶- بازار نو
۹۷	 ۲-۳-۷- رواز شاهي
۹۸	 ۲-۳-۸- چهارسوق
۱۰۰	 ۲-۳-۹- وقت ساء
۱۰۰	 برج ساعت
۱۰۲	 ۲-۳-۱۰- قلعه کهنه
۱۰۷	 ۲-۳-۱۱- شاه طهماسب
۱۰۸	 ۲-۳-۱۲- سرپلک
۱۰۹	 ۲-۳-۱۳- لب خندق
۱۱۰	 ۲-۳-۱۴- دارالشفاء
۱۱۱	 ۲-۳-۱۵- پیربرج
۱۱۳	 ۲-۳-۱۶- امامزاده جعفر
۱۱۴	 ۲-۳-۱۷- سهل بن علی
۱۱۶	 ۲-۳-۱۸- امیر حقیماق
۱۱۷	 ۲-۳-۱۹- دستوران
۱۱۹	 فصل سوم: ابنیه و آثار فرهنگی و اقتصادی؛ روایات عامیانه
۱۲۰	 ۳-۱- روایات مرتبط با ابنیه دینی
۱۲۴	 ۳-۱-۱- حسینه ها
۱۲۵	 حسینه سرپلک
۱۲۶	 حسینه فهادان و شاه ابوالقاسم

۱۲۷	حسینیه کوشک نو
۱۲۸	سپرده گذاری اجساد در حسینیه ها
۱۳۲	کَلک حسینیه ها
۱۳۳	۳-۱-۲- مساجد
۱۳۴	مسجد و بقعه آخوند شیخ کرباسی
۱۳۵	مسجد فرط
۱۳۷	مسجد جامع شیر
۱۳۹	مسجد ریگ (سر ریگ)
۱۴۰	۳-۱-۳- زیارتگاه ها
۱۴۱	زیارتگاه سید تاج الدین
۱۴۳	زیارتگاه شاهزاده فاضل
۱۴۵	زیارتگاه قل هو اللهی
۱۴۶	۴-۱-۴- امامزاده ها
۱۴۷	امامزاده ابو جعفر
۱۴۹	۵-۱-۳- گورستان ها و بقاع
۱۵۱	مزار فهادان
۱۵۲	گورستان سرپلک
۱۵۳	گورستان تازیان
۱۵۳	گورستان زنگیان
۱۵۴	گورستان جوی هُر هُر (جرهر)
۱۵۶	بقاع
۱۵۶	بقعه شیخ احمد
۱۵۷	بقعه دوازده امام
۱۵۸	بقعه هشت

۱۵۹	۳-۱-۶- نخل (نقل)
۱۶۵	۳-۲- روایات مرتبط با ابنیه آموزشی (مدارس)
۱۶۷	۳-۲-۱- مدرسه حسینی
۱۶۸	۳-۲-۲- مدرسه کمالیه
۱۶۸	۳-۲-۳- مدرسه رکنیه
۱۶۹	۳-۲-۴- مدرسه خانقاه
۱۷۰	۳-۲-۵- مدرسه ضیاییه
۱۷۵	۳-۳- روایات مرتبط با ابنیه اقتصادی (بازار)
۱۷۷	۳-۳-۱- دکان امام بازار حضرت عباسی و بازار محمد علی خان
۱۷۹	۳-۳-۲- بازار چهارسود
۱۸۱	۳-۳-۳- میدان خان
۱۸۳	۳-۳-۴- بانک شاهی
۱۸۵	فصل چهارم: نتیجه گیری و پیشنهادها
۱۸۶	۴-۱- نتیجه گیری
۱۹۱	پیوستها
۱۹۲	پیوست الف
۱۹۵	پیوست ب
۱۹۸	منابع و مآخذ

پیشگفتار

روایات شفاهی، از عناصر اصلی تشکیل‌دهنده فرهنگ عامه هستند که مطالعه آن‌ها در فهم مردم و جوامع آفریننده و نقل‌کننده این روایات و شناخت نیازها، مسائل و چالش‌های ایشان سهم بسزایی دارد. پژوهش حاضر با تکیه بر مصاحبه و بررسی‌های میدانی و همچنین مطالعات کتابخانه‌ای، و با توجه به ثبت بافت تاریخی یزد در فهرست میراث جهانی، می‌کوشد تا از میان این روایت‌ها، روایات مرتبط با آثار و ابنیه بافت تاریخی یزد را شناسایی و تدوین نموده، و منشاء و خاستگاه این روایات و همچنین کارکردها، فرهنگی و اجتماعی آن‌ها را به بحث و بررسی بگذارد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که این روایات دارای منشاء تاریخی، اجتماعی، اقتصادی و روانشناختی هستند و محوریت این روایات، توسل به احواد پاک و بهره‌مندی از شفاعت ایشان، شفای بیماران، عدالت‌جویی، مجازات بدکاران و حرمت‌شکنان، امنیت‌بخشی، ترغیب اهالی به مشارکت اجتماعی، و کسب و جاهد اجتماعی برای محلات و ساکنان این محلات است. این روایات ضمن پوشش دادن و برآوردن نیازهای روانشناختی انسان (از قبیل احساس امنیت، آسودگی در حیات پس از مرگ، تنها نبودن، صبر و شکیبایی به هنگام وقوع رویدادهای ناگوار)، در شکل دادن به هویت اجتماعی محلات و تنظیم روابط اهالی محلات، و تشویق به همکاری و تشریک مساعی ساکنان این محلات در جهت پیشبرد نیازهای اقتصادی و اجتماعی محله، و نیز تنظیم رابطه محلات مختلف با یکدیگر مؤثر هستند.